

Utlämnande av en minderårigs uppgifter till vårdnadshavarna inom hälso- och sjukvården

Funktionell specifikation:

Institutet för hälsa och välfärd (THL).

Konfidentialitet: offentlig

Version 1.4

Förråldrad

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

Version	Datum	Ändringen gjord av	Beskrivning
1.0	1.1.2019		Första versionen
1.1	8.4.2019	AP	Länken till dokumentet om elektronisk ärendehantering på andras vägnar har uppdaterats.
1.2	17.5.2019	AP, OL	Ett textavsnitt om kedjan som består av remiss-svar i vården har fogats till avsnitt 6.2, s. 14. Punkt C i avsnitt 6.4 har ändrats, s. 18. Kravet STRQ14 har tillfogats. Numreringen av kraven STRQ15-17 har ändrats. Kraven STRQ20-21 och STRQ50 har preciserats.
1.3	25.11.2019	AP	s. 13 kapitel 6.1. preciserad för att motsvara den strukturerade dokumentering av en minderåriges förmåga bedömning. Tabell 1. och texten som beskriver den, har ändrats för att motsvara den uppdaterade klassifikationen "Utlämnande av patientuppgifter om minderårig till vårdnadshavarna".
1.4	18.6.2020	TJ	Effekterna av biträdande justitiekanslerns beslut på specifikationerna av åldersgränsen på 12 år har beaktats. Flest ändringar har gjorts i kapitel 6.3. Krav STRQ16 har tagits bort. Länkar har uppdaterats.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

Innehåll

1	INLEDNING	4
2	BAKGRUND.....	6
3	BESKRIVNING AV PROBLEMET	7
4	DOKUMENTETS OMFATTNING OCH AVGRÄNSNINGAR	8
5	STYRANDE REGELVERK	10
6	ALLMÄNNA KRAV SOM RÖR UTLÄMNANDET AV EN MINDERÅRIGS UPPGIFTER TILL VÅRDNADSHAVARNA	12
6.1	BEDÖMNING AV FÖRMÅGAN ATT BESLUTA OM VÅRDEN OCH DOKUMENTATION AV DETTA INOM HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN	13
6.2	DOKUMENTATION AV FÖRBUD MOT UTLÄMNANDE AV UPPGIFTER TILL VÅRDNADSHAVARNA INOM HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN	13
6.3	BEDÖMNING AV MINDERÅRIGS BESLUTSFÖRMÅGA OCH VILJA ATT LÄMNA UT UPPGIFTER TILL VÅRDNADSHAVARE DOKUMENTERAS I PATIENTDATASYSTEMET	15
6.4	UTLÄMNANDE AV EN MINDERÅRIGS PATIENTUPPGIFTER TILL VÅRDNADSHAVARNA INOM HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN, PÅ APOTEKET OCH PÅ MINA KANTA-SIDOR.....	17
6.5	STATUSDIAGRAM ÖVER UTLÄMNANDE AV EN MINDERÅRIGS UPPGIFTER PÅ ELEKTRONISK VÄG TILL VÅRDNADSHAVARNA 20	
7	ÖVERGÅNGSPERIOD	21
8	KRAVTABELL	24

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

1 Inledning

I användarresponserna på e-tjänsterna inom social- och hälsovården är möjligheten att sköta ärenden för en annan persons räkning en av de mest efterfrågade funktionerna. De viktigaste situationerna inom hälso- och sjukvården som handlar om att sköta ärenden för någon annans räkning gäller vårdnadshavares möjlighet att läsa sitt minderåriga barns patientuppgifter och sköta ärenden för barnets räkning samt skötsel av ärenden med fullmakt för en myndig persons räkning.

Sedan hösten 2016 har vårdnadshavare kunnat sköta ärenden för sitt barns räkning på Mina Kanta-sidor, om barnet är under 10 år. På Mina Kanta-sidor har vårdnadshavarna kunnat läsa sina under 10-åriga barns recept samt hälsouppgifter som lagrats i Kanta-tjänsterna från 1.8.2016 framåt. Vårdnadshavarna har för det minderåriga barnets räkning kunnat begära att få ett recept förnyat, kvittera information som gäller tjänsterna samt meddela samtycke angående Kanta-tjänsterna. I och med specifikationen i detta dokument utvidgas möjligheterna att sköta ärenden för en minderårigs räkning och visningen av uppgifter för vårdnadshavarna till att omfatta alla minderåriga under 18 år.

En myndig person kan via Suomi.fi-fullmakter bemyndiga en annan person att sköta vissa utvalda ärenden för sin räkning. Suomi.fi-fullmakter kan utnyttjas i e-tjänster för att kontrollera om en person har rätt att sköta ärenden för en annan persons räkning. Suomi.fi-fullmakter returnerar till e-tjänsterna uppgift om huruvida personen har rätt att sköta ärenden för den andra personens räkning. Uppgiften baserar sig på antingen basuppgiftsregistret (uppgifter om vårdnad) eller fullmaktsregistret (elektroniska fullmakter).

Dokumentet kompletterar THL:s tidigare specifikation Puolesta-asiointi sosiaali- ja terveydenhuollossa (2016). I detta dokument beskrivs hur

- hälso- och sjukvårdens bedömning av den minderåriga personens förmåga att besluta om sin vård och dokumentation av förbud som gäller vårdnadshavarna påverkar vårdnadshavarnas möjlighet att läsa uppgifter.
- ett förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna dokumenteras och sparas i Patientdataarkivet och Receptcentret.
- Kanta-tjänsterna utifrån de lagrade förbuden mot utlämnande till vårdnadshavarna drar slutsats om huruvida en minderårigs uppgifter kan lämnas ut till vårdnadshavaren via Mina Kanta-sidor.
- förbudet mot utlämnande till vårdnadshavarna utnyttjas inom hälso- och sjukvården och på apoteken, så att den minderårigas rätt enligt patientlagen (785/1992) att förbjuda att uppgifter om hans hälsotillstånd och vård ges till hans vårdnadshavare förverkligas.

Dokumentet stöder utvecklingarna av patientdatasystem vid planeringen av system som är avsedda att användas av yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården. Dokumentet är också ett stöd vid utvecklingen av social- och hälsovårdsorganisationernas informationshantering och vid utvecklingen av Mina Kanta-sidor. Följande dokument preciserar den här funktionella specifikationen och ger anvisningar om implementeringen av den:

- Potilastiedon arkiston toiminnalliset vaatimukset sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmille.
- Potilastiedon arkisto: rajapintakäyttötapaukset arkiston ja liittyvän järjestelmän välillä

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

- Potilastiedon arkiston asiakirjojen kuvailutiedot
- Resepti-palvelun käyttötapauskuvaukset – potilastietojärjestelmät
- Resepti-palvelun käyttötapauksiin liittyvät vaatimuslistat – potilastietojärjestelmät
- Resepti-palvelun käyttötapauskuvaukset – apteekkijärjestelmät
- Resepti-palvelun käyttötapauksiin liittyvät vaatimuslistat – apteekkijärjestelmät

De kommande förändringarna i datastrukturerna har publicerats i den nationella kodtjänsten för social- och hälsovården som en del av preciseringarna av specifikationerna för Patientdataarkivet och Recepttjänsten. Se [THL – Utlämnande av patientuppgifter om minderårig till vårdnadshavarna](#) (på finska) för mer information

De krav som anges i dokumentet integreras i verksamhetsmodellerna inom hälso- och sjukvården till den del de hänför sig till hälso- och sjukvårdens verksamhet.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten vid Institutet för hälsa och välfärd har utarbetat de funktionella specifikationerna i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet och FPA. THL:s och SHM:s enheter Barn, unga och familjer har också medverkat vid utarbetandet av specifikationerna.

Specifikationen uppdaterades sommaren 2020 genom biträdande justitiekanslerns beslut ([Dnr OKV/31/50/2019](#)) från 11.5.2020. Verksamhetsmodellen som presenterades i den tidigare specifikationsversionen, där ett sådant standardvärde på beslutsförmågan som kan ändras av en yrkesutbildad person inom hälsovården producerades för barn under 12 år, har tagits bort. Lösningens verksamhetsmodell för barn under 12 år motsvarar inte kraven i patientlagen.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

2 Bakgrund

Klient- och patientuppgifter inom social- och hälsovården är känsliga personuppgifter och utlämnande av dem till tredje part förutsätter klientens/patientens samtycke eller i lag angiven skyldighet eller rätt att lämna ut uppgifter. Behandling och utlämnande av uppgifter om en minderårig patient är förenad med särskilda krav, som i det pappersbaserade systemet har skötts individuellt i varje enskilt fall på basis av separata bedömningar som gjorts av yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården.

Mina Kanta-sidor, som är en del av Kanta-tjänsterna, har varit tillgängliga för medborgarna sedan maj 2010, och sedan dess har tjänsten besökts av över 2,6 miljoner olika användare. Varje månad görs över 1,2 miljoner inloggningar för att läsa hälsouppgifter och recept. Ända sedan tjänsten öppnades har möjligheten att sköta ärenden för någon annan persons räkning varit ett av de oftast framförda förbättringsönskemålen från användarnas sida. Lagen om elektroniska recept och lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården ändrades 2014. Lagändringarna ger vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare möjlighet att läsa uppgifter om en minderårig på Mina Kanta-sidor. Sedan 2016 har vårdnadshavare med vissa begränsningar kunnat läsa uppgifter om sitt barn under 10 år och sköta ärenden för barnets räkning via Mina Kanta-sidor.

I praktiken är behovet av att sköta ärenden för någon annans räkning relaterat till en förälders möjlighet att läsa hälsouppgifter om sitt minderåriga barn och sköta ärenden för sitt minderåriga barns räkning. I finansministeriets servicearkitekturprogram har man tagit fram tjänsten Suomi.fi-fullmakter, som gör det möjligt att bemyndiga någon att sköta e-tjänster för en annan persons, ett företags eller en sammanslutnings räkning. Kanta-tjänsterna utnyttjar Suomi.fi-fullmakter i situationer som gäller skötsel av ärenden för någon annans räkning, både för kontroll av vårdnadsförhållande och längre fram även för skötsel av ärenden med fullmakt.

Minderåriga patienters ställning och rättigheter har definierats i patientlagen (785/1992). Hur journalanteckningar om minderåriga ska göras har definierats i journalhandlingsförordningen (298/2009). Vid granskningen av en minderårigs ställning bör man utöver patientlagen också beakta andra allmänna lagar så som lagen om förmyndarverksamhet (442/2009). Klientuppgiftslagen (159/2007) och lagen om elektroniska recept (61/2007) reglerar utlämnande av uppgifter på elektronisk väg via Mina Kanta-sidor till vårdnadshavaren.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

3 Beskrivning av problemet

Problem	<p>Utlämnande av patientuppgifter till vårdnadshavare förutsätter att man vet om en minderårig, som av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården har bedömts vara kapabel att besluta om sin vård, har tillåtit att hans eller hennes patientuppgifter lämnas ut till den minderårigas vårdnadshavare eller lagliga företrädare.</p> <p>Bedömningen av förmågan att besluta om vården är individuell och situationsbunden. En minderårig som är kapabel att besluta om sin vård har rätt att förbjuda att hans eller hennes uppgifter lämnas ut till vårdnadshavaren.</p> <p>Eftersom bedömningen av en persons förmåga att besluta om sin vård är individuell och situationsbunden, är det i nuläget en ytterligare utmaning att de dokumenterade uppgifterna om förmågan att besluta om vården och om utlämnande av uppgifter är splittrade och oenhetliga, och att det saknas enhetliga anvisningar särskilt i fråga om e-tjänster. Anvisningar om dokumentationen finns närmast i handboken om journalhandlingar och i lokala verksamhetsmodeller.</p>
Effekt	<p>Dokumentationen av uppgiften om en minderårigs förbud mot utlämnande av patientuppgifter har varit oenhetlig i de relaterade journalhandlingarna och i informationssystemen. Uppgiften är inte i gemensamt bruk i hälso- och sjukvårdens e-tjänster och verksamhet och kan inte heller utnyttjas av de riksomfattande informationssystemtjänsterna för hälso- och sjukvården.</p>
Konsekvens	<p>En minderårigs patientuppgifter kan inte visas för vårdnadshavarna via e-tjänstekanaler, om den minderåriga har fyllt 10 år. En minderårigs förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna kan inte utnyttjas på apoteken eller i hälsovårdsorganisationer.</p>
En lyckad lösning	<p>En minderårigs förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna sparas så att förbudet särskilt beaktas i den riksomfattande gränssnittstjänsten, det vill säga på Mina Kanta-sidor. När den minderårigas förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna har sparats, kan vårdnadshavaren inte läsa den minderårigas uppgifter på Mina Kanta-sidor.</p> <p>Förbudet mot utlämnande till vårdnadshavarna kan också utnyttjas i situationer där hälso- och sjukvården eller apoteket lämnar ut uppgifter till vårdnadshavaren i samband med att vårdnadshavaren sköter ärenden antingen på ett verksamhetsställe eller via e-tjänster.</p>

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

4 Dokumentets omfattning och avgränsningar

Specifikationen som gäller utlämnande av en minderårigs uppgifter till vårdnadshavarna inom hälso- och sjukvården är en del av en mer omfattande specifikationshelhet som gäller skötsel av ärenden för någon annans räkning. Syftet med det här specifikationsdokumentet är att göra det möjligt för vårdnadshavare att sköta ärenden för sitt barns räkning inom hälso- och sjukvården. I dokumentet beskrivs utlämnande av en minderårigs patientuppgifter till vårdnadshavarna. I dokumentet beskrivs också en minderårigs förbud mot utlämnande av patientuppgifter till vårdnadshavarna, när en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården har bedömt att den minderåriga är kapabel att besluta om sin vård. I specifikationen beskrivs hur en minderårigs förbud mot utlämnande av patientuppgifter till vårdnadshavarna ska dokumenteras och sparas.

Dokumentet behandlar endast utlämnande av patientuppgifter till vårdnadshavarna samt e-tjänster inom hälso- och sjukvården. Dokumentationen kommer senare att kompletteras i fråga om behandling av klientuppgifter och utlämnande av uppgifter inom socialvården.

Frågor som gäller organiseringen av och ansvarsfördelningen i samband med skötsel av ärenden för någon annans räkning inom hälso- och sjukvården har inte behandlats i detta specifikationsdokument. Nationella verksamhetsmodeller för skötsel av ärenden för någon annans räkning kommer att publiceras separat som stöd för hälso- och sjukvården. I de nationella verksamhetsmodellerna ges en bredare beskrivning av och anvisningar om situationer som gäller skötsel av ärenden för någon annans räkning som helhet, exempelvis en yrkesutbildad persons bedömning att visningen av uppgifter på Mina Kanta-sidor ska förhindras med tanke på den minderårigas bästa. I en sådan situation förhindrar man utlämnandet av patientuppgifter till vårdnadshavarna och den minderåriga själv genom att fördröja journalanteckningarna. Förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna enligt denna specifikation dokumenteras endast i situationer där den minderåriga själv vill förbjuda att uppgifter lämnas ut till vårdnadshavarna.

De krav som anges i dokumentet och gäller Patientdataarkivet, Informationshanteringstjänsten, Receptcentret och hälso- och sjukvårdens informationssystem anges också i följande dokument:

- Potilastiedon arkiston toiminnalliset vaatimukset sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmille.
- Potilastiedon arkisto: rajapintakäyttötapaukset arkiston ja liittyvän järjestelmän välillä
- Potilastiedon arkiston asiakirjojen kuvailutiedot
- Resepti-palvelun käyttötapauskuvaukset – potilastietojärjestelmät
- Resepti-palvelun käyttötapauksiin liittyvät vaatimuslistat – potilastietojärjestelmät
- Resepti-palvelun käyttötapauskuvaukset – apteekkijärjestelmät
- Resepti-palvelun käyttötapauksiin liittyvät vaatimuslistat – apteekkijärjestelmät

De krav på utlämnande av en minderårigs uppgifter till vårdnadshavarna som anges i dokumentet kan också tillämpas på regionala e-tjänster inom hälso- och sjukvården. En e-tjänst som ger vårdnadshavarna möjlighet att se en minderårigs patientuppgifter måste kunna avgränsa visningen av uppgifter enligt det förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna som den minderåriga har meddelat.

Specifikationen omfattar inte:

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

- Specifikation av regler som gäller rätten att sköta ärenden för någon annans räkning (begränsningar i vårdsnaden osv.). Specifikationen i fråga finns i dokumentet Elektronisk ärendehantering på andras vägnar inom social- och hälsovården – Allmän beskrivning 1.2 (<https://thl.fi/sv/web/informationshantering-inom-social-och-halsovarden/foreskrifter-och-specifikationer/specifikationer-for-gemensamma-tjanster>)
- Specifikation av skötsel av ärenden för en minderårigs räkning via gränssnittet Mina Kanta-sidor. En specifikation för Mina Kanta-sidor tas fram i ett separat projekt.
- Uppdatering av verksamhetsmodellerna inom hälso- och sjukvården samt anvisningar och eventuell utbildning.

Föråldrad

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

5 Styrande regelverk

Bestämmelse	Text
Patientlagen 6 § 1 mom.	Vården och behandlingen skall ges i samförstånd med patienten.
Patientlagen 7 §	En minderårig patients åsikter om en vård- eller behandlingsåtgärd skall utredas, om det med beaktande av patientens ålder eller utveckling är möjligt. Vården av en minderårig patient skall ske i samförstånd med patienten, om han med beaktande av ålder eller utveckling kan fatta beslut om vården.
Patientlagen 9 § 2 mom.	En minderårig patient som med beaktande av ålder och utveckling kan fatta beslut om vården har rätt att förbjuda att uppgifter om hans hälsotillstånd och vård ges till hans vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare.
Journalhandlingsförordningen 19 §	Om vården av en minderårig patient i en situation som avses i 7 § 1 mom. i lagen om patientens ställning och rättigheter sker i samförstånd med patienten, ska anteckningar om detta göras i journalhandlingarna. Av anteckningarna ska även framgå om den minderåriga patienten tillåter att uppgifter om hans eller hennes hälsotillstånd eller om vården ges till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare eller om patienten med stöd av 9 § 2 mom. i lagen om patientens ställning och rättigheter har förbjudit att uppgifter ges.
Klientuppgiftslagen 19 § 4 mom. och receptlagen 17 § 4 mom.	Uppgifter om minderåriga patienter får utlämnas genom gränssnittet till patienten och till hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Vid utlämning av uppgifterna ska det som i 9 § 2 mom. i lagen om patientens ställning och rättigheter föreskrivs om en minderårig patients rätt att förbjuda att uppgifter om hans eller hennes hälsotillstånd och vård ges till hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare då beaktas. Åtkomsten till uppgifter genom medborgargränssnittet påverkar inte patientens rätt till insyn enligt personuppgiftslagen.
Barnkonventionen, artikel 12 och 16	<p>Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter ska vid alla beslut som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. I Finland är konventionen en bestämmelse på lagnivå. Enligt artikel 12 i konventionen har barnet rätt att fritt uttrycka sina egna åsikter i alla frågor som rör barnet och dessa åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Artikel 16 i konventionen fastställer barnets rätt till privatliv.</p> <p>Barnet har rätt till privatliv även i förhållande till föräldrarna och vuxna som arbetar med barnet. Om barnets sekretessbelagda klientuppgifter inom social- och hälsovården görs åtkomliga för barnets föräldrar kan det vara ett intrång i barnets privatliv, om barnet inte har gett tillstånd till att uppgifterna delas. Konventionen och de nationella bestämmelserna i bl.a. patientlagen, barnskyddslagen och förvaltningslagen om en minderårigs dataskydd betonar respekt för en minderårig patients ställning och självbestämmanderätt, hörande av patienten och betydelsen av patientens samtycke inom social- och hälsovården.</p>

Det är fråga om en minderårigs självbestämmanderätt också när en åtgärd som ändrar ett barns personrättsliga ställning eller annars riktas mot barnet inte kräver vårdnadshavarens samtycke för att vara giltig eller laglig. I patientlagen anges ingen bestämd ålder för barnets självbestämmanderätt, utan i 7 § hänvisas till "barnets ålder och utveckling" som förutsättning för självbestämmanderätten.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

En minderårigs viljeförklaring angående sin vård kan anses giltig, om den minderåriga har tillräcklig förmåga att besluta om sin vård med avseende på ärendets natur, har fått adekvat information om de tillbudsstående vård- och behandlingsalternativen och deras konsekvenser, har övervägt saken noggrant och dessutom har uttryckt sin vilja utan tvång eller påtryckning. Kravet på samtycke i samband med informationen framgår av 5 § i patientlagen och framför allt i förarbetet för lagen, där sambandet mellan informationen till patienten och patientens självbestämmanderätt lyfts fram. (Se t.ex. Pollari 2011; Lohiniva-Kerkelä 2007; Pahlman 2007.)

När barnets rättigheter strider mot familjens och i synnerhet föräldrarnas rättigheter ska situationen i första hand lösas utifrån barnets bästa. I handboken om journalhandlingar har 7 § i patientlagen tolkats så att vårdnadshavaren (vårdnadshavarna) beslutar om en minderårigs vård bara i situationer där den minderåriga inte är tillräckligt mogen för att fatta egna beslut.

När en minderårig är kapabel att själv besluta om sin vård ska anteckningar om detta göras i journalhandlingarna.

Enligt journalhandlingsförfordningen ska i journalhandlingarna som hänför sig till ärendet förutom uppgift om den minderårigas förmåga att besluta om sin vård även dokumenteras den minderårigas ställningstagande till utlämnande av patientuppgifter till vårdnadshavarna.

Föräldradokument

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

6 Allmänna krav som rör utlämnandet av en minderårigs uppgifter till vårdnadshavarna

Prioriterade behov efter intressegrupp

Nedan uppräknas de behov som framkommit i expertworkshoppar när detta dokument utarbetades. Behoven uppräknas i den prioritetsordning som experterna angett. Kraven i kapitel 6 och 7 har härletts ur dessa behov.

Användar- och klientbehov
Vårdnadshavaren bör kunna se patient- och klientuppgifter om barnet som står under vårdnad på mina Kanta-sidor.
Vårdnadshavaren bör kunna skicka begäran om receptförnyelse.
En minderårig som är kapabel att besluta om sin vård måste kunna förbjuda utlämnande av sina patientuppgifter eller recept till vårdnadshavarna.
En minderårig ska kunna återkalla sitt förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna vid den verksamhetsenhet som har meddelat förbudet.
Uppgiften om utlämnande till vårdnadshavarna får inte ändras vid en annan hälsovårdsenhet. Hävningen av förbudet ska ske via en yrkesutbildad person och saken ska gås igenom tillsammans med en yrkesutbildad person (patientsäkerhetsaspekten).
Den minderåriga måste själv kunna se uppgifter om besök och recept som belagts med förbud för vårdnadshavarna.
Professionella behov inom hälso- och sjukvården
En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården bör med hjälp av patientdatasystemet kunna dokumentera en minderårigs förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna för enskilda besök eller vårdperioder och recept.
Vårdnadshavarna ska kunna hindras åtkomst till alla uppgifter som uppkommit under en servicehändelse, det vill säga ett besök eller en vårdperiod, och alla patientanteckningar som är fogade till denna, inbegripet laboratorie- och bildundersökningar och remisser. Den yrkesutbildade personen ska kunna se att utlämnande av uppgifterna om en servicehändelse till vårdnadshavarna har belagts med förbud. En förutsättning för att förbudet ska fungera är att anteckningarna och undersökningarna är fogade till den ifrågakarande förbudsbelagda servicehändelsen.
Det ska vara möjligt att separat förbjuda utlämnande av receptuppgifter.
Uppgiften om utlämnande till vårdnadshavarna måste kunna antecknas retroaktivt eller efter att servicehändelsen avslutats.
Uppgiften om utlämnande till vårdnadshavarna måste kunna dokumenteras i samband med vilken anteckning som helst som är fogad till servicehändelsen och bör omfatta hela servicehändelsen och anteckningar som är fogade till den.
Informationssystemet bör visa för användaren om patienten har förbjudit att uppgifter om en servicehändelse och patientuppgifter som fogats till denna visas för vårdnadshavarna.
Yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården bör i samband med uppgifter som sökts också kunna se förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna som meddelats vid andra verksamhetsenheter.
Professionella behov på apoteken
Informationssystemet bör påpeka för användaren om visning av receptuppgifter för vårdnadshavarna har förbjudits.
När ett recept som har förbjudits för vårdnadshavarna tas fram för expediering, ger apotekssystemet ett särskilt påpekande om förbudet till den farmaciepersonal som använder systemet.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

6.1 Bedömning av förmågan att besluta om vården och dokumentation av detta inom hälso- och sjukvården

Den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som ansvarar för vården bedömer om en minderårig är kapabel att besluta om sin vård och om utlämnande av sina uppgifter. Förmågan att besluta om vården bedöms separat i varje enskild vårdssituation och bedömningen är i kraft under besöket eller vårdperioden i fråga. För en minderårig ska situationen bedömas och uppgiften om förmågan att besluta om vården vid behov kontrolleras i enlighet med patientlagen och handboken om journalhandlingar.

När en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården anser att en minderårig är kapabel att självständigt besluta om sin vård, ska han eller hon göra en teckning om saken. I anteckningen ingår ett ställningstagande till vem patienten vårdas i samförstånd med samt motivering till beslutet.

En minderårig som av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården bedömts vara kapabel att besluta om sin vård kan förbjuda att hans eller hennes uppgifter lämnas ut till vårdnadshavaren. Enligt 9 § 2 mom. i patientlagen har en minderårig patient rätt att förbjuda att patientuppgifter som han eller hon själv är kapabel att besluta om ges till den minderårigas vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Utgångspunkten är att den minderårigas uppgifter visas för vårdnadshavarna, om inte den minderåriga förbjuder att uppgifterna lämnas ut till vårdnadshavarna. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska informera en minderårig som konstaterats vara kapabel att besluta om sin vård om att patientuppgifterna syns på Mina Kanta-sidor och i eventuella andra regionala e-tjänster, samt om patientens möjlighet att förbjuda att uppgifterna visas för vårdnadshavarna. Av den givna informationen bör också framgå att om den minderåriga tillåter att uppgifterna visas för vårdnadshavarna, kan dessa se uppgifterna via Mina Kanta-sidor ända tills den minderåriga fyller 18 år. Uppgiften om att information har getts ska dokumenteras i journalhandlingarna.

Den minderårigas förmåga att besluta om sin vård bedöms separat för varje servicehändelse. Bedömningen av förmågan att besluta om vården och ett eventuellt förbud mot utlämnande av uppgifter gäller enbart den enskilda servicehändelsen. I fråga om elektroniska recept meddelas förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna separat för varje recept.

Uppgiften om att en minderårigs förmåga att besluta om sin vård har bedömts i samband med en servicehändelse ska dokumenteras i patientjournalen vid den hälsovårdsenhet där förmågan har bedömts. Vid dokumentation och eventuell rättelse av uppgiften om förmågan att besluta om vården följs bestämmelserna i patientlagen och journalhandlingsförordningen samt anvisningarna om dokumentation av patientanteckningar och användningsfall. Den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som ansvarar för vården av den minderåriga bär ansvaret för bedömningen av förmågan att fatta beslut om vården.

6.2 Dokumentation av förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna inom hälso- och sjukvården

En minderårig kan förbjuda att uppgifter om ett besök eller en vårdperiod samt uppgifter om recept visas för vårdnadshavarna, om den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården i samband

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

med besöket eller vårdperioden i fråga har bedömt att den minderåriga är kapabel att besluta om sin vård och om utlämnande av handlingar. Den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården dokumenterar förbudet mot utlämnande till vårdnadshavarna *i strukturerad form* i samband med journalanteckningarna. Förbudet gäller all visning av uppgifter som hänför sig till besöket eller vårdperioden (servicehändelsen) i fråga för vårdnadshavarna. Servicehändelsen binder samman alla patientanteckningar som uppkommit vid produktionen av servicen i fråga. Förbud mot utlämnande av recept till vårdnadshavarna dokumenteras av den läkemedelsförskrivare som är på väg att skriva eller tidigare har skrivit receptet i fråga och samtidigt har bedömt den minderårigas förmåga att besluta om sin vård.

Patientdatasystemet bör ge möjlighet att dokumentera en minderårigs förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna i en situation där förmågan att besluta om vården har bedömts och villkoren för dokumentation av förbudet uppfylls. Det finns alltså ingen åldersgräns för att meddela ett förbud. Efter att bedömning av förmågan att besluta om vården samt förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna införts slopas också den nuvarande 10 års åldersgränsen på Mina Kanta-sidor. När förbudet mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna dokumenteras i patientdatasystemet, inriktas det klart och tydligt på ett visst besök/en viss vårdperiod och/eller ett visst/vissa recept.

För att ett förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna ska kunna dokumenteras krävs en pågående vårdrelation. Förbud mot utlämnande av uppgifter som hänför sig till ett besök eller en vårdperiod till vårdnadshavarna kan dokumenteras av en person som har rätt att göra anteckningar i patientjournalen. Den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som är ansvarig för vården ansvarar för att anteckningen är korrekt.

Uppgiften om utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna kan dokumenteras i efterhand och raderas endast vid den enhet hos tjänstetillhandahållaren där den minderårigas förmåga att besluta om vården har bedömts. Uppgiften om utlämnande till vårdnadshavarna kan inte uppdateras vid någon annan tjänstetillhandahållares enheter. Radering av ett meddelat förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna förutsätter en diskussion mellan den yrkesutbildade person som är ansvarig för vården och den minderåriga patienten samt anteckningar i patientjournalen.

Ett förbud mot utlämnande av uppgifter om ett recept till vårdnadshavarna kan dokumenteras i efterhand. Uppgiften om utlämnande till vårdnadshavarna kan också raderas genom att rätta receptet. Förbudet mot utlämnande till vårdnadshavarna kan på den minderårigas begäran ändras av någon annan än den som ursprungligen förskrev läkemedlet. Då ska den minderårigas förmåga att besluta om sin vård bedömas. Det rekommenderas dock att den minderåriga hänvisas till den ursprungliga läkemedelsförskrivarens organisation, om det inte finns behov av att göra andra ändringar i receptet än att lägga till eller ta bort förbudet mot utlämnande till vårdnadshavarna. Så som ovan konstaterats förutsätter tillägg eller radering av ett förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna en diskussion mellan den yrkesutbildade person som är ansvarig för vården och den minderåriga patienten samt anteckningar i patientjournalen.

Patientdatasystemet sparar uppgiften om utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna i strukturerad form i den servicehändelsehandling som lagras i Patientdataarkivet i tjänstetillhandahållarens register. Uppgiften om utlämnande av uppgifter om recept till vårdnadshavarna sparas i receptuppgifterna.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

Till de informationssystem som söker uppgifter returnerar Kanta-tjänsterna uppgift om förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna. Förbudet mot utlämnande till vårdnadshavarna ska visas i patientdatasystemet för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården alltid när förbjudna patientuppgifter och recept läses. Om ett förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna tidigare har sparats för en servicehändelse i vilken en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården är på väg att dokumentera en journalanteckning, visas uppgift om detta i samband med de anteckningar som är fogade till servicehändelsen i fråga.

Kanta-tjänsterna returnerar uppgift om förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna också när förbudet riktar sig mot en del av kedjan som består av remiss-svar i vården för en minderårig. Patientdatasystemet visar uppgift om förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna som registrerats för en annan organisations remiss eller svar i vården (dvs. den anknyttande servicehändelsen) när något förbud mot utlämnande av den minderårigas patientuppgifter inte riktar sig mot den egna organisationens servicehändelse, dvs. uppgiften saknas eller den minderåriga inte är kapabel att besluta om sin vård eller den minderåriga tillåter att uppgifterna utlämnas. Ett förbud som riktar sig mot kedjan bestående av remiss-svar i vården visas när den egna organisationens servicehändelse har inletts på grundval av en annan organisations remiss eller svar i vården.

6.3 Bedömning av minderårigs beslutsförmåga och vilja att lämna ut uppgifter till vårdnadshavare dokumenteras i patientdatasystemet

Förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna ska kunna dokumenteras för alla minderårigas patientuppgifter. Patientdatasystemet kräver att den yrkesutbildade personen tar ställning till varje minderårigs förmåga att besluta om sin vård i samband med varje besök/vårdperiod. Patientdatasystemet måste alltid ta fram något av värdena i Tabell 1 för servicehändelsehandlingen och receptet. Fältet får inte lämnas tomt.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

Tabell 1. Patientdatasystemets funktioner vid dokumentation av en minderårigs förmåga och av förbud mot utlämnande av uppgifter

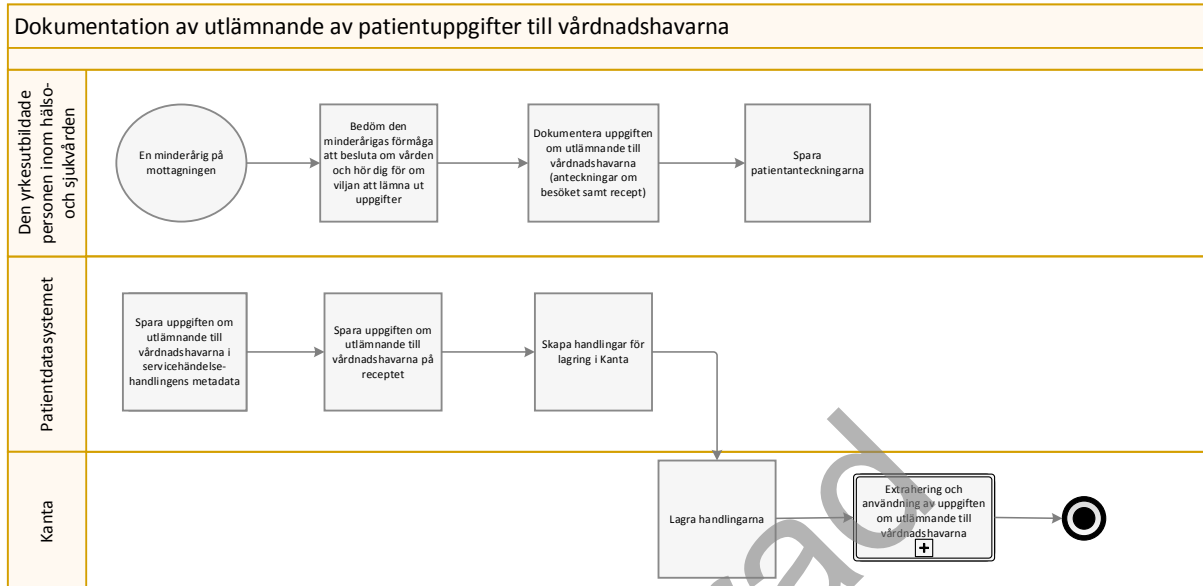
Alternativ	Verksamhetsmodell för den yrkesutbildade personen	Utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna
Den minderåriga saknar beslutsförmåga, uppgifterna lämnas till vårdnadshavarna	En yrkesutbildad inom hälsovården kan dokumentera detta alternativ efter att ha bedömt att den minderåriga inte klarar av att besluta om sin vård.	Uppgifterna visas för vårdnadshavarna på Mina Kanta-sidor och lämnas ut till vårdnadshavarna inom hälso- och sjukvården
Den minderåriga är beslutsförmögen och tillåter att uppgifter om honom eller henne lämnas till vårdnadshavarna	En yrkesutbildad inom hälsovården kan dokumentera detta alternativ efter att ha bedömt att den minderåriga klarar av att besluta om sin vård och vill lämna ut uppgifter till vårdnadshavarna.	Uppgifterna visas för vårdnadshavarna på Mina Kanta-sidor och lämnas ut till vårdnadshavarna inom hälso- och sjukvården.
Den minderåriga är beslutsförmögen och tillåter inte att uppgifter om honom eller henne lämnas till vårdnadshavarna	En yrkesutbildad inom hälsovården kan dokumentera detta alternativ efter att ha bedömt att den minderåriga klarar av att besluta om sin vård och förbjuder att uppgifterna lämnas ut till vårdnadshavarna.	Uppgifterna visas inte för vårdnadshavarna på Mina Kanta-sidor och lämnas inte ut till vårdnadshavarna inom hälso- och sjukvården.
Det är okänt om den minderåriga är beslutsförmögen, uppgifter lämnas inte till vårdnadshavarna	<p>Detta alternativ får användas endast då den minderårigas förmåga att besluta om sin vård inte har kunnat bedömas, eftersom man inte har träffat barnet eller på annat sätt haft någon personlig kontakt. Den yrkesutbildade personen ska ändra värdet på denna klass när det är möjligt att utreda den minderårigas förmåga att fatta beslut.</p> <p>Om handlingar skapas inom hälsovården i en servicehändelse som rör en minderårig innan man träffat den minderåriga ska den yrkesutbildade personen dokumentera att den minderårigas patientuppgifter inte lämnas ut till vårdnadshavarna eftersom man inte kunnat utreda den minderårigas beslutsförmåga. Värdet på denna klass kan också sparas i de situationer där patientdatasystemet sparar handlingar utan den yrkesutbildade personens åtgärder. Den minderårigas patientuppgifter visas då inte för vårdnadshavarna i Mina Kanta-sidorna.</p>	Uppgifterna visas inte för vårdnadshavarna på Mina Kanta-sidor. Den yrkesutbildade personen ska försäkra sig om den minderårigas vilja innan uppgifter lämnas ut till vårdnadshavarna.

Om handlingar skapas i en minderårigs servicehändelse innan man träffar patienten, bör den yrkesutbildade personen dokumentera att det är okänt om den minderåriga är beslutsförmögen, uppgifter lämnas inte till vårdnadshavarna. Alternativet att det är okänt om den minderåriga är beslutsförmögen, kan sparas också i situationer där patientdatasystemet sparar handlingar utan den yrkesutbildade personens åtgärder. Om en yrkesutbildad person däremot redan tidigare i servicehändelsen har tagit ställning till status i fråga om förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna, får den tidigare uppgiften som en yrkesutbildad person sparar inte ändras genom det förvalda värdet som patientdatasystemet erbjuder. En yrkesutbildad person bör ändra status ” Det är okänt om den minderåriga är beslutsförmögen, uppgifter lämnas inte till vårdnadshavarna” efter att han eller hon har träffat den minderåriga och utrett dennas vilja att lämna ut uppgifter.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

Figur 1. Dokumentation av uppgiften om förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna

Genom att kräva att en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården tar ställning till en minderårigs förmåga att besluta om vården säkerställer man att den minderårigas självbestämmanderätt uppfylls. Syftet med funktionen är att förhindra situationer där en minderårigs uppgifter av känslig natur lämnas ut till vårdnadshavaren av misstag. Kravet på dokumentation av ställningstagandet fungerar också som stöd och skydd för den yrkesutbildade personens arbete.

6.4 Utlämnande av en minderårigs patientuppgifter till vårdnadshavarna inom hälso- och sjukvården, på apoteket och på Mina Kanta-sidor

En minderårigs patientuppgifter kan lämnas ut till vårdnadshavarna eller någon annan laglig företrädare inom hälso- och sjukvården samt på apoteken via e-tjänster (Mina Kanta-sidor och regionala e-tjänster) eller i samband med ett besök på ett verksamhetsställe.

Mina Kanta-sidor eller någon annan e-tjänst som visar patientuppgifter visar de patientanteckningar som lagrats i Patientdataarkivet för vårdnadshavarna, om den minderåriga som av en yrkesutbildad person bedömts vara kapabel att besluta om sin vård inte har förbjud utlämnandet av uppgifterna till vårdnadshavarna. Uppgifterna lämnas ut till vårdnadshavarna efter stark autentisering och efter att deras rätt att sköta ärenden för den minderårigas räkning har kontrollerats via Suomi.fi-fullmakter. För vårdnadshavarna visar Mina Kanta-sidor samma hälsouppgifter som den minderåriga själv ser via Mina Kanta-sidor, med undantag för uppgifter som har belagts med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna.

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården eller e-tjänsten ska utreda den minderårigas eventuella förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna innan en minderårigs patientuppgifter lämnas ut till vårdnadshavarna eller någon annan laglig företrädare. När en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården läser och använder uppgifter om servicehändelser, remisser och svar i vården, enskilda patientanteckningar och receptuppgifter måste han eller hon få veta att

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

Utlämnandet av uppgifter till vårdnadshavarna har förbjudits. Till vårdnadshavaren lämnas inte ut uppgifter om besök eller vårdperioder (servicehändelser), journalanteckningar som är fogade till dem och inte heller recept som har belagts med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna. Logguppgifter om en servicehändelse eller ett recept som har belagts med förbud för vårdnadshavarna lämnas inte heller ut till vårdnadshavaren. Det får inte uttryckas för vårdnadshavaren att en del av uppgifterna har avgränsats bort så att vårdnadshavaren inte kan se dem.

Recept som den minderåriga patienten har belagt med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna får inte synas inom hälso- och sjukvården, på apoteket eller i den receptsammanställning som visas för/ skrivs ut till patientens vårdnadshavare via Mina Kanta-sidor (eller någon annan e-tjänst), och inte heller i andra utskrifter.

För den minderåriga visar Mina Kanta-sidor logguppgifter om uppgifter som lämnats ut till vårdnadshavaren via Mina Kanta-sidor. Också i andra e-tjänster måste det samlas in logguppgifter om situationer där vårdnadshavaren har skött ärenden för en minderårigs räkning och behandlat en minderårigs uppgifter.

Utlämnandet av en minderårigs patientuppgifter på Mina Kanta-sidor och i andra e-tjänster avgörs enligt följande (se figur 1):

- A. Uppgifter om en patient som är under 18 år lämnas ut på elektronisk väg till vårdnadshavaren, om
  - Vårdsnaden är i kraft.
    - När vårdsnaden upphört visas den minderårigs uppgifter inte alls.
  - Visningen av uppgifter inte har fördröjts.
  - Den minderåriga inte har förbjudit att uppgifterna visas för vårdnadshavaren.
    - Förbudet gäller alla vårdnadshavare, med andra ord får förbjudna uppgifter inte visas för/lämnas ut till någon av vårdnadshavarna.
- B. Uppgifter om servicehändelsen visas för vårdnadshavaren först när journalhandlingarna som gäller servicehändelsen har lagrats i arkivet. Uppgifter om s.k. "tomma servicehändelser" lämnas inte ut till vårdnadshavarna.
- C. Visning av tidsbokningsuppgifter på Mina Kanta-sidor kommer att kunna förhindras i det skede när patientdatasystemen lagrar tidsbokningshandlingar i Kanta-tjänsterna i enlighet med den allmänna beskrivningen och kraven som gäller tidsbokning inom social- och hälsovården (Sote-ajanvaraus: yleiskuvaus ja vaatimukset). Fram till dess avgörs visningen av uppgifter på Mina Kanta-sidor separat enligt punkt B.
- D. Remisser och svar i vården som hör till en förbjuden servicehändelse visas inte på Mina Kanta-sidor. Uppgifter om servicehändelsen, remissen eller svaren i vården vilka arkiverats hos remissmottagaren och hänför sig till behandlingen av remissen visas inte heller för vårdnadshavarna på Mina Kanta-sidor.

När en vårdnadshavare sköter ärenden för en minderårigs räkning ska i övrigt beaktas den allmänna beskrivningen Elektronisk ärendehantering på andras vägnar inom social- och hälsovården 1.2

(<https://thl.fi/sv/web/informationshantering-inom-social-och-halsovarden/foreskrifter-och->

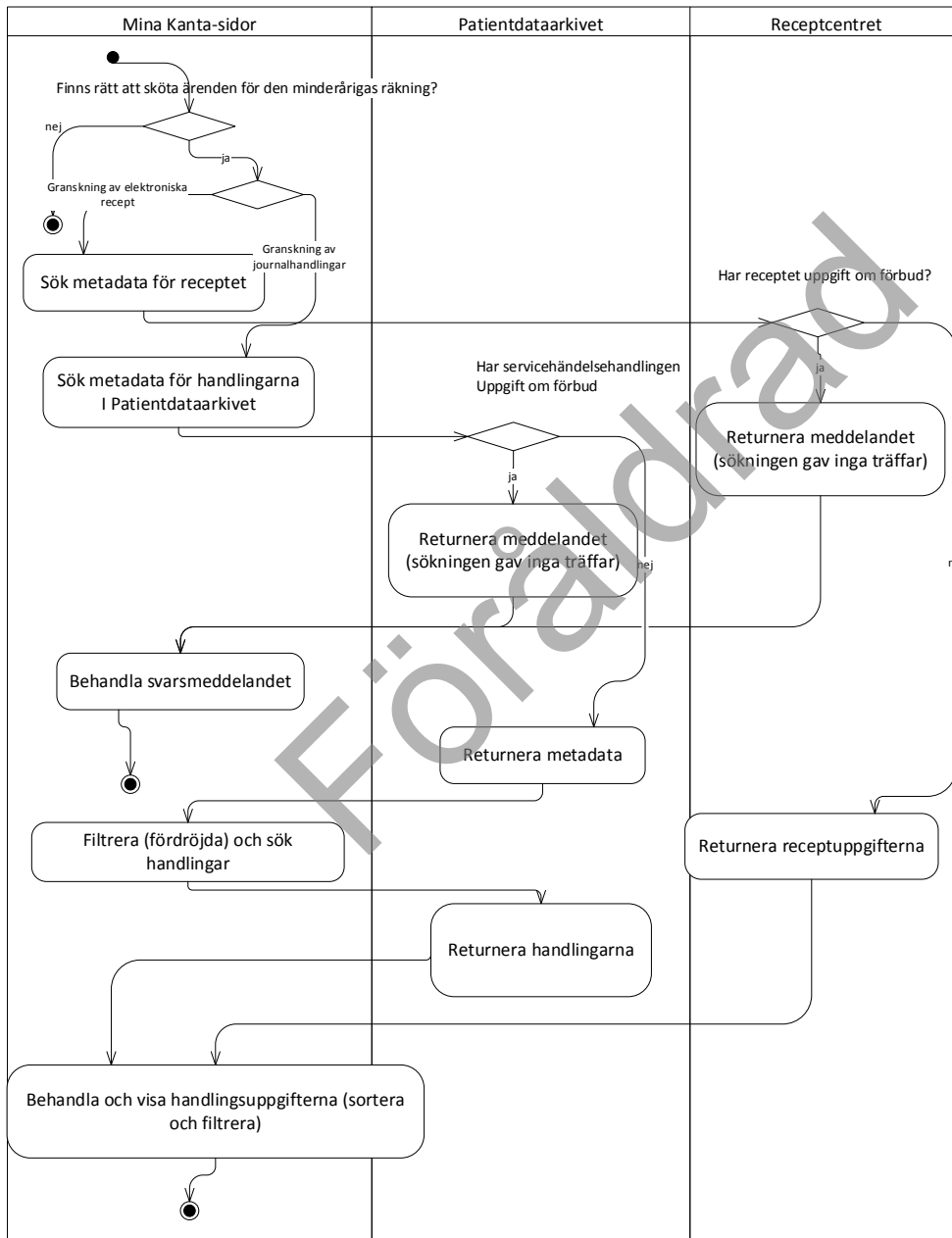
www.thl.fi

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

[specifikationer/specifikationer-for-gemensamma-tjanster](#)). Vid tjänsteanrop från Mina Kanta-sidor, apotekssystem och patientdatasystem ska vårdnadshavaren särskiljas från en person som agerar med fullmakt. Begränsningarna angående utlämnande av uppgifter gäller inte personer som agerar med fullmakt.

Utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna

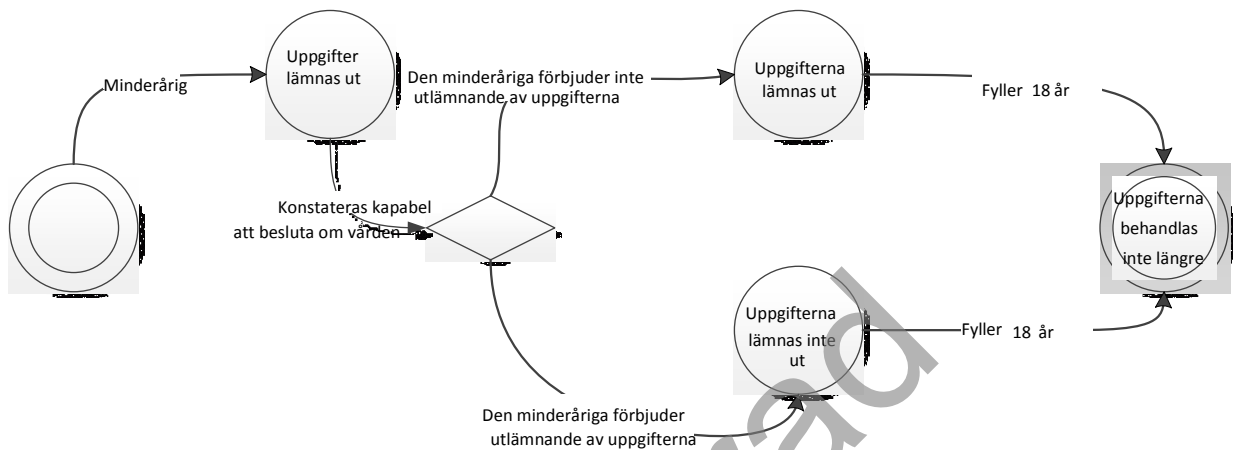

Figur 2. Utlämnande av en minderårigs uppgifter via Mina Kanta-sidor

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

6.5 Statusdiagram över utlämnande av en minderårigs uppgifter på elektronisk väg till vårdnadshavarna

Figur 3. Statusdiagram över utlämnande av uppgifter på elektronisk väg till vårdnadshavarna

I utgångsläget dras slutsatser om utlämnande till vårdnadshavarna på basis av den minderårigs ålder. Uppgifter om personer under 18 år lämnas ut till vårdnadshavarna. En minderårig som är kapabel att besluta om sin vård kan på den yrkesutbildade personens mottagning själv bestämma för varje enskild servicehändelse om uppgifterna får lämnas ut till vårdnadshavarna. Enligt lagen är en person kapabel att självständigt besluta om sin vård efter att ha nått myndighetsåldern. Då har personen inga officiella vårdnadshavare som ansvarar för personens vård, vilket innebär att utlämnandet av uppgifter till vårdnadshavarna inte längre kontrolleras och att uppgifter inte lämnas ut till vårdnadshavarna via Mina Kanta-sidor.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

7 Övergångsperiod

Inom hälso- och sjukvården utvidgas möjligheterna att sköta ärenden för någon annans räkning successivt. Den nuvarande begränsningen till vårdnadshavare för barn under 10 år kommer att slopas i och med implementeringen av en minderårigs möjlighet att förbjuda utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna. Skötsel av ärenden för någon annans räkning kommer i fortsättningen att omfatta vårdnadshavarna för alla minderåriga (0-17 år) samt myndiga personer som sköter ärenden med elektronisk fullmakt.

Utvidgandet av skötseln av ärenden för minderåriga kräver förändringar i Kanta-tjänsterna och i de patientdata- och apotekssystem som är anslutna till Kanta-tjänsterna. Utvecklingen av Kanta-tjänsterna sker enligt den publiceringstidtabell som lagts ut på Kanta.fi. Implementeringen i informationssystemen tar minst ett år efter att specifikationerna är klara och kräver att hälso- och sjukvårdsorganisationerna förbinder sig samt finansierar ändringarna i systemen.

Det kommer att ta tid att utveckla systemversioner som stöder förbudet mot utlämnande av uppgifter till minderåriga och sprida dem inom hälso- och sjukvården. Övergångsperioden, från att den första tjänstetillhandahållaren har tagit i bruk en systemversion som stöder förändringarna fram till att alla tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster och alla apotek har ett system som ger möjlighet att dokumentera förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna, kommer att ta minst ett år i anspråk.

Förändringar som görs under övergångsperioden kan leda till att hälsouppgifter för en del minderåriga personer permanent blir osynliga för vårdnadshavarna på Mina Kanta-sidor för ett visst tidsintervall. Det här gäller minderåriga som vid tiden för övergångsperioden är över 10 år och sköter ärenden vid hälso- och sjukvårdsenheter vars patientdatasystem inte stöder förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna. I de här fallen visas barnets hälsouppgifter som uppkommit när barnet var under 10 år, samt uppgifter från och med den tidpunkt då det blivit möjligt att dokumentera förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna i patientdatasystemet. Det kommer inte att krävas att hälso- och sjukvården dokumenterar förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna retroaktivt för en minderårigs besök/vårdperioder.

Under övergångsperioden är de allmänna principerna för utvidgandet av möjligheterna att sköta ärenden för minderårigas räkning följande:

- Möjligheterna för patienten och den person som sköter ärenden för patientens räkning att se uppgifter och sköta ärenden på elektronisk väg försämras inte under något av de ovan nämnda skedena. Möjligheterna att sköta ärenden för en annan persons räkning samt funktionerna och innehållen utvidgas successivt.
- Vid skötsel av ärenden för en minderårigs räkning följs under övergångsperioden den åldersgräns på 10 år som SHM fastställt. Under övergångsperioden visas uppgifter om barn under 10 år för vårdnadshavaren, när uppgifterna lagrats i Kanta-tjänsterna från system som inte stöder förbud mot utlämnande av uppgifter.

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

- Den långa övergångsperioden innebär utmaningar i fråga om kommunikationen. För att övergångsperioden som helhet ska bli kortare borde införandena inom hälso- och sjukvården ske under ett så kort tidsintervall som möjligt.

Ända tills patientdatasystemen inom hälso- och sjukvården stöder dokumentation av förbud mot utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna, följs de tidigare anvisningarna och verksamhetsmodellerna.

Verksamheten under övergångsperioden förutsätter att det informationssystem som visar en minderårigs uppgifter för vårdnadshavarna känner till om förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna stöds i den version av patientdatasystemet som används i hälso- och sjukvårdsorganisationen som producerar uppgifterna. Nedan beskrivs verksamheten under övergångsperioden ur Mina Kanta-sidors perspektiv. Samma regler kan också tillämpas på andra system som visar minderårigas patientuppgifter för vårdnadshavarna.

Av de handlingar som lagrats i Patientdataarkivet och Receptcentret visas för vårdnadshavarna även efter övergångsperioden endast minderårigas patientuppgifter som uppkommit efter 1.8.2016. I övrigt har visningen av minderårigas uppgifter under övergångsperioden sammanfattats i tabell 2 nedan.

Tabell 2. Regler för utlämnande av en minderårigs uppgifter till vårdnadshavaren på Mina Kanta-sidor under övergångsperioden

Begränsning – Åtgärd från hälso- och sjukvårdens sida	Vad visas och för vem
En handling har fördröjts.	Handlingen visas inte på Mina Kanta-sidor, varken för personen själv eller för dem som sköter ärenden för personens räkning. Den nuvarande logiken på Mina Kanta-sidor bevaras.
Ställning har inte tagits till utlämnande av anteckningar till vårdnadshavarna – Systemet stöder inte förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna. För servicehändelsen (besöket/vårdperioden) har endast servicehändelsehandlingen arkiverats, inga handlingar är alltså fogade till besöket.	Besöket visas inte för den som sköter ärenden för den minderårigas räkning. I praktiken blir det nödvändigt att inte visa anteckningarna, eftersom Mina Kanta-sidor inte vet om orsaken till att ett besök är tomt är att handlingarna fördröjts på grund av att den minderåriga har förbjudit utlämnande av dem. Den nuvarande logiken på Mina Kanta-sidor bevaras.
Ställning har inte tagits till utlämnande av anteckningar till vårdnadshavarna – Systemet stöder inte förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna. <i>Journalhandlingar är fogade till besöket, det finns alltså uppgifter som kan visas på Mina Kanta-sidor</i>	Besöket visas, om det finns handlingar fogade till besöket som har skapats eller ändrats när barnet var under 10 år. Den nuvarande logiken på Mina Kanta-sidor bevaras.
Utlämnande av uppgifter om en servicehändelse (besök/vårdperiod) till vårdnadshavarna har förbjudits – Systemet stöder förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna.	Uppgifterna om servicehändelsen (besöket/vårdperioden) visas inte för vårdnadshavarna på Mina Kanta-sidor.
Utlämnande av uppgifter om en servicehändelse (besök/vårdperiod) till vårdnadshavarna har inte förbjudits – Systemet stöder förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna. Journalhandlingar är fogade till servicehändelsen (besöket/vårdperioden), det finns alltså uppgifter som kan visas på Mina Kanta-sidor	Visas, om den minderåriga är under 18 år vid den tidpunkt då ärendet sköts.
Utlämnande av uppgifter om en servicehändelse	Servicehändelser till vilka inga vårdhandlingar är fogade (alltså

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

(besök/vårdperiod) till vårdnadshavarna har inte förbjudits – Systemet stöder förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna. För servicehändelsen (besöket/vårdperioden) har endast servicehändelsehandlingen arkiverats, inga handlingar är alltså fogade till besöket.	tomma servicehändelser) visas inte för vårdnadshavarna.
Utlämnande av uppgifter om ett recept till vårdnadshavarna har förbjudits – Systemet stöder förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna.	Inga uppgifter om receptet visas för vårdnadshavarna.
Utlämnande av uppgifter om ett recept till vårdnadshavarna har inte förbjudits – Systemet stöder förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna.	Visas, om barnet är under 18 år (vid den tidpunkt då ärendet sköts)
Utlämnande av uppgifter om recept till vårdnadshavarna har inte förbjudits – Systemet stöder inte förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna.	Recept visas, om receptet skrevs när barnet var under 10 år. Visas inte, om barnet var 10 år eller äldre när receptet skrevs. Den nuvarande logiken på Mina Kanta-sidor bevaras.
Informationshanteringstjänstens information, samtycke, förbud och viljeyttringar.	Samma tillvägagångssätt som för närvarande, med den skillnaden att åldersgränsen för att sköta ärenden för någon annans räkning blir 18 år.
Informationshanteringstjänstens sammanställningar	Uppgifter som uppkommit under ett besök/en vårdperiod som belagts med förbud visas inte för vårdnadshavarna i sammanställningarna. Fördröjda uppgifter visas inte heller.

Föräldrad

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

8 Kravtabell

ID	Krav	Viktighetsgrad
	Krav som ställs på Patientdatasystemet. (Obs. Krav som hänför sig till Receptet gäller också socialvårdens klientdatasystem, om de ger möjlighet att skriva recept).	Obligatorisk
STRQ1	Användaren ska kunna dokumentera uppgift om förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna när journalanteckningar görs. Uppgiften om utlämnande till vårdnadshavarna gäller alla uppgifter som är fogade till besöket eller vårdperioden (servicehändelsen).	Obligatorisk
STRQ2	Användaren ska kunna gå in och ändra uppgiften om utlämnande till vårdnadshavarna i uppgifterna om besöket eller vårdperioden även efter att servicehändelsen avslutats.	Obligatorisk
STRQ3	Användaren ska kunna dokumentera uppgift om utlämnande till vårdnadshavarna på ett recept.	Obligatorisk
STRQ4	Patientdatasystemet sparar uppgiften om utlämnande till vårdnadshavarna i receptuppgifterna. (Se medicineringspecifikationer, kravlistor i samband med användningsfall – patientdatasystem)	Obligatorisk
STRQ5	Patientdatasystemet fogar uppgiften om utlämnande till vårdnadshavarna till servicehändelsen. Uppgiften om utlämnande gäller alla uppgifter som är fogade till servicehändelsen (uppgifter om besöket/besöken/vårdperioden, journalanteckningar, laboratorie- och bildundersökningar, remisser och svar i vården).	Obligatorisk
STRQ6	Patientdatasystemet påpekar för användaren om utlämnande av receptuppgifter till vårdnadshavarna förbjuds och om receptet är skrivet i samband med en servicehändelse för vilken inget förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna har meddelats och för vilken servicehändelsens ID är känd.	Obligatorisk
STRQ7	Patientdatasystemet påpekar för användaren om utlämnande av uppgifter om servicehändelsen till vårdnadshavarna har förbjuds och om det under servicehändelsen har skrivits recept för vilka utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna inte har förbjuds.	Obligatorisk
STRQ8	Patientdatasystemet sparar uppgiften om utlämnande av journalanteckningar till vårdnadshavarna i servicehändelsehandlingens metadata.	Obligatorisk
STRQ9	När journaluppgifter som är fogade till servicehändelsen i fråga läses eller behandlas, visar patientdatasystemet för användaren om det till servicehändelsehandlingen har fogats ett förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna eller en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas.	Obligatorisk
STRQ10	Patientdatasystemet visar för användaren uppgift om förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna av uppgifter som är fogade till en kedja bestående av remiss-svar i vården, när remisser eller svar i vården söks i Patientdataarkivet.	Obligatorisk
STRQ11	Patientdatasystemet visar för användaren receptuppgifter när receptet läses eller behandlas, om receptet har belagts med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna, eller har en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas.	Obligatorisk
STRQ12	Patientdatasystemet visar för användaren i sammanställningsuppgifter som sökts från Informationshanteringstjänsten uppgifter om förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna, eller en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas.	Obligatorisk
STRQ13	När användaren ändrar uppgiften om utlämnande till vårdnadshavarna, rättar patientdatasystemet servicehändelsehandlingen och sparar den nya versionen av servicehändelsehandlingen i Patientdataarkivet.	Obligatorisk
STRQ14	För en servicehändelse som har arkiverats medan personen i fråga vara minderårig lämnas uppgift om utlämnande till vårdnadshavaren, om en ny version av servicehändelsen sparas efter att personen blivit myndig	Obligatorisk
STRQ15	När uppgiften om utlämnande av recept till vårdnadshavarna ändras, dokumenterar användaren uppgiften genom att rätta receptet i enlighet med kraven som gäller rättelse av recept.	Obligatorisk
STRQ16	Borttagen	

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

STRQ17	När patientdatasystemet begär en utskrift av en receiptsammanställning från Receptcentret, meddelar patientdatasystemet med ett separat kodverk om vårdnadshavaren sköter ärenden för en minderårigs räkning. I den sammanställningsutskrift som överlämnas till vårdnadshavaren tas inte med recept för vilka utlämnande till vårdnadshavarna har förbjudits eller för vilka den minderårigas vilja har inte kunnat utredas.	Obligatorisk
Krav som ställs på Patientdataarkivet och Receptcentret		
STRQ20	Patientdataarkivet returnerar till patientdatasystemen uppgift om utlämnande till vårdnadshavarna i metadata för de arkiverade handlingarna medan patienten är minderårig.	Obligatorisk
STRQ21	För en kedja som består av remiss-svar i vården returnerar Patientdataarkivet till patientdatasystemen uppgift om att utlämnande till vårdnadshavarna har förbjudits för en del av kedjan, eller uppgift om att det finns en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas, om inget förbud riktar sig mot servicehändelsen i fråga inom den egna organisationen.	Obligatorisk
STRQ22	Informationshanteringstjänsten returnerar uppgift om förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna med de sammanställningsanteckningar som hör till en servicehändelse som har belagts med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna, eller som har en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas.	Obligatorisk
STRQ23	Vid sökningar av receptuppgifter returnerar Receptcentret uppgift om utlämnande till vårdnadshavarna till patientdatasystemen och apotekssystemen.	Obligatorisk
STRQ24	Vid tjänsteanrop från Mina Kanta-sidor om skötsel av ärenden för en minderårigs räkning returnerar Patientdataarkivet till Mina Kanta-sidor de servicehändelseuppgifter, de metadata för handlingar och de handlingar som inte har belagts med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna eller som inte har en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas.	Obligatorisk
STRQ25	Vid tjänsteanrop från Mina Kanta-sidor om skötsel av ärenden för en minderårigs räkning returnerar Receptcentret till Mina Kanta-sidor de recept som inte har belagts med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna eller som inte har en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas. Vid tjänsteanrop ska vårdnadshavaren särskiljas från en person som agerar med fullmakt.	Obligatorisk
STRQ26	När ärenden sköts för en minderårigs räkning lämnar Patientdataarkivet inte ut till Mina Kanta-sidor <ul style="list-style-type: none"> • utlämningslogganteckningar som bildats på basis av utlämningsanmälan (UTLA) (uppgifter och loggrader där arkivets tjänsteanrop är PP32 visas inte). • utlämningslogguppgifter om uppgifter som lämnats ut om en servicehändelse som har belagts med förbud eller som har en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas. • utlämningslogguppgifter om uppgifter som sökts under en servicehändelse som har belagts med förbud eller som har en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas.	Obligatorisk
STRQ27	När ärenden sköts för en minderårigs räkning lämnar Receptcentret inte ut till Mina Kanta-sidor logguppgifter om utlämnanden av recept som har belagts med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna eller som har en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas.	Obligatorisk
STRQ28	När ärenden sköts för någon annans räkning tar Receptcentret inte med i sammanställningsutskriften sådana recept som har belagts med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna eller som har en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas.	Obligatorisk
Krav som ställs på apotekssystemen		
STRQ30	När användaren behandlar receptuppgifter påpekar apotekssystemet för användaren om ett recept har belagts med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna eller har en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas.	Obligatorisk

Enheten för styrning av den operativa verksamheten OPER

STRQ31	För användaren ska uppgift om förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna visas i receptuppgifterna.	Obligatorisk
STRQ32	När apotekssystemet begär ett receptsammandrag från Receptcentret och en kopia för en utlandsresa, meddelar apotekssystemet Receptcentret med ett separat kodverk, om utskriften lämnas ut till vårdnadshavarna. I den sammanställningsutskrift som överlämnas till vårdnadshavarna tas inte med sådana recept som har belagts med förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna eller som har en anteckning om att den minderårigas vilja inte har kunnat utredas.	Obligatorisk
Krav som ställs på Mina Kanta-sidor		
STRQ40	För den minderåriga visar Mina Kanta-sidor de förbud mot utlämnande till vårdnadshavarna som han eller hon har meddelat. En minderårig kan inte återkalla förbud via Mina Kanta-sidor.	Obligatorisk
STRQ41	Vårdnadshavaren ser uppgifter om besök och vårdperioder som Patientdataarkivet och Receptcentret har returnerat till Mina Kanta-sidor och kan skicka begäran om förnyelse av recept.	Obligatorisk
STRQ42	För vårdnadshavaren visar Mina Kanta-sidor de utlämningslogguppgifter som gäller den minderårigas uppgifter och som Patientdataarkivet och Receptcentret lämnar ut till Mina Kanta-sidor.	Obligatorisk
STRQ43	För den minderåriga visar Mina Kanta-sidor logguppgifter om när vårdnadshavaren har varit inne och läst uppgifterna eller vilka funktioner vårdnadshavaren har använt i tjänsten.	Obligatorisk
Krav som ställs på alla system		
STRQ50	Vid tjänsteanrop till Patientdataarkivet och Receptcentret ska vårdnadshavaren särskiljas från en person som agerar med fullmakt, om systemet stödjer både ärendehantering på minderårigas vägnar och ärendehantering med fullmakt. Begränsningarna angående utlämnande av uppgifter gäller inte personer som agerar med fullmakt. Ärenden kan inte skötas på minderårigas vägnar med fullmakt.	Obligatorisk